

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Plenarhandling

SLUTLIG VERSION
A5-0214/2002

31 maj 2002

BETÄNKANDE

om kommissionens meddelande ”Stärka den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin”
(KOM(2001) 629 – C5-0076/2002 – 2002/2034(COS))

Utskottet för sysselsättning och socialfrågor

Föredragande: Herman Schmid

INNEHÅLL

	Sida
PROTOKOLLSIDA	4
FÖRSLAG TILL RESOLUTION.....	5
MOTIVERING	12
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR KVINNORS RÄTTIGHETER OCH JÄMSTÄLLDHETSFRÅGOR.....	16

PROTOKOLLSIDA

Med en skrivelse av den 6 november 2001 förelade kommissionen parlamentet sitt meddelande ”Stärka den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin” (KOM(2001) 629 – 2002/2034(COS)).

Vid plenarsammanträdet den 27 februari 2002 tillkännagav talmannen att detta meddelande hade hänvisats till utskottet för sysselsättning och socialfrågor, som utsetts till ansvarigt utskott, och till utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor och utskottet för regionalpolitik, transport och turism som utsetts till rådgivande utskott (C5-0076/2002).

Vid utskottssammanträdet den 4 december 2001 hade utskottet för sysselsättning och socialfrågor utsett Herman Schmid till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 17 april och 27-28 maj 2002 behandlade utskottet kommissionens meddelande och förslaget till betänkande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet enhälligt förslaget till resolution.

Följande var närvarande vid omröstningen: Theodorus J.J. Bouwman (ordförande), Marie-Hélène Gillig, Winfried Menrad och Marie-Thérèse Hermange (vice ordförande), Herman Schmid (föredragande), Jan Andersson, Elspeth Attwooll, Regina Bastos, André Brie (suppleant för Sylviane H. Ainardi), Philip Bushill-Matthews, Alejandro Cercas, Luigi Cocilovo, Proinsias De Rossa, Jillian Evans, Ilda Figueiredo, Fiorella Ghilardotti (suppleant för Enrico Boselli), Anne-Karin Glase, Richard Howitt (suppleant för Elisa Maria Damião), Stephen Hughes, Dieter-Lebrecht Koch (suppleant för Carlo Fatuzzo), Jean Lambert, Elizabeth Lynne, Mario Mantovani, Manuel Pérez Álvarez, Bartho Pronk, Helle Thorning-Schmidt, Claude Turmes (suppleant för Hélène Flautre), Ieke van den Burg, Anne E.M. Van Lancker, Barbara Weiler och Sabine Zissener (suppleant för Enrico Ferri).

Yttrandet från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor återges i detta betänkande. Utskottet för regionalpolitik, transport och turism beslutade den 22 januari 2002 att inte avge något yttrande.

Betänkandet ingavs den 31 maj 2002.

Fristen för att inge ändringsförslag till detta betänkande kommer att anges i förslaget till föredragningslista för den sammanträdesperiod vid vilken betänkandet skall behandlas.

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

Europaparlamentets resolution om kommissionens meddelande ”Stärka den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin” (KOM(2001) 629 – C5-0076/2002 – 2002/2034(COS))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens meddelande (KOM(2001) 629 – C5-0076/2002¹),
- med beaktande av artiklarna 128 och 129 i fördraget,
- med beaktande av artikel 6 i förordning (EG) nr 1262/99 av den 21 juni 1999 om Europeiska socialfonden²,
- med beaktande av rådets beslut av den 18 februari 2002 om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik 2002³,
- med beaktande av rådets rekommendation av den 18 februari 2002 om genomförandet av medlemsstaternas sysselsättningspolitik⁴,
- med beaktande av kommissionens vitbok om styrelseformerna i EU (KOM(2001) 428) av den 27 juli 2001⁵,
- med beaktande av kommissionens meddelande om den socialpolitiska dagordningen (KOM(2000) 379⁶),
- med beaktande av sin resolution av den 30 november 2000⁷ om kommissionens meddelande ”Agera lokalt för sysselsättningen - En lokal dimension i den europeiska sysselsättningsstrategin” (COM(2000) 196⁸),
- med beaktande av sin lagstiftningsresolution av den 24 oktober 2001⁹ om kommissionens meddelande om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik 2002 (KOM(2001) 511¹⁰),
- med beaktande av sin resolution av den 24 oktober 2001¹¹ om kommissionens meddelande ”Utkast Gemensam rapport om sysselsättningen 2001” (KOM(2001) 438¹²),

¹ Ännu ej offentliggjort i EGT.

² EGT L 161, 26.6.1999, s. 48.

³ EGT L 60, 1.3.2002, s. 60.

⁴ EGT L 60, 1.3.2002, s. 70.

⁵ EGT C 287, 12.10.2001, s. 1.

⁶ Ännu ej offentliggjort i EGT.

⁷ EGT C 228, 13.8.2001, s. 16.

⁸ Ännu ej offentliggjord i EGT.

⁹ Ännu ej offentliggjord i EGT.

¹⁰ Ännu ej offentliggjort i EGT.

¹¹ Ännu ej offentliggjord i EGT.

¹² Ännu ej offentliggjort i EGT.

- med beaktande av sin resolution av den 24 oktober 2001¹ om kommissionens meddelande om genomförandet av innovativa åtgärder enligt artikel 6 i förordningen om Europeiska socialfonden för programplaneringsperioden 2000-2006 (KOM(2000) 894²),
 - med beaktande av sin lagstiftningsresolution av den 23 oktober 2001 om rådets gemensamma ståndpunkt inför antagande av Europaparlamentets och rådets beslut om gemenskapens stödåtgärder inom sysselsättningsområdet (KOM(2000) 459³),
 - med beaktande av sin resolution av den 6 juli 2000⁴ om kommissionens förslag till riktlinjer för olika typer av innovativa åtgärder enligt artikel 22 i den allmänna förordningen (EG) 1260/99 av den 21 juni 1999 – Innovativa åtgärder enligt artikel 6 i ESF-förordningen⁵ ,
 - med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande av den 19 oktober 2000⁶ och Regionkommitténs yttrande av den 20 september 2000⁷ över kommissionens meddelande ”Agera lokalt för sysselsättningen - En lokal dimension i den europeiska sysselsättningsstrategin”,
 - med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande av den 28 februari 2001⁸ och Regionkommitténs yttrande av den 13 december 2000⁹ om kommissionens meddelande om gemenskapens stödåtgärder inom sysselsättningsområdet,
 - med beaktande av artikel 47.1 i arbetsordningen,
 - med beaktande av betänkandet från utskottet för sysselsättning och socialfrågor och yttrandet från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor (A5-0214/2002), och av följande skäl:
- A. Riktlinjerna för sysselsättningspolitiken hänvisar särskilt till behovet av att förbättra hur lokala arbetsmarknader fungerar.
 - B. Regionkommittén och Sociala och ekonomiska kommittén har särskild erfarenhet av lokala och regionala strategier för sysselsättning och var de första som uttryckte sitt stöd för idén om lokala sysselsättningsstrategier.
 - C. Lokala arbetsmarknader måste integreras bättre med regionala, nationella och internationella arbetsmarknader på ett balanserat sätt där samtliga parter är delaktiga, eftersom det på grund av den lokala förankringen är inom dem som man har de bästa kunskaperna om de sociala förhållandena och de sociala och ekonomiska nätverken i området.

¹ Ännu ej offentliggjord i EGT.

² Ännu ej offentliggjord i EGT.

³ EGT C 337, 28.11.2000, s. 242.

⁴ EGT C 121, 24.4.2001, s. 160.

⁵ Ännu ej offentliggjord i EGT.

⁶ CES 1215/2000, EGT C 14, 16.1.2001, s. 63.

⁷ CDR 0187/2000, EGT C 22, 24.1.2001, s. 13.

⁸ CES 233/2001, EGT C 139, 11.5.2001, s. 30.

⁹ CDR 0310/2000, EGT C 144, 16.5.2001, s. 30.

- D. Lokala arbetsmarknader utgör en betydande del av den totala sysselsättningen och är särskilt viktiga när det gäller att minska arbetslösheten.
- E. Lokala arbetsmarknader tillhandahåller bastjänster och viktiga möjligheter för nya entreprenörer och företag med tillverkning för nationella och internationella marknader där konkurrenskraft grundad på arbetskvalitet och livslångt lärande spelar en avgörande roll.
- F. Lokala arbetsmarknader har en hög andel arbeten inom servicesektorn, som är särskilt kopplade till offentliga och privata tjänster vad gäller teknik, utbildning och socialvård.
- G. Lokala arbetsmarknader är en del av samhällena och inriktade på vardagens grundläggande behov och är därför mindre känsliga för upp- och nedgångar i makroekonomin.
- H. Det bör finnas en medvetenhet bland aktörerna på den lokala arbetsmarknaden om värdet av hållbar utveckling av lokala resurser.
- I. Lokal och regional ekonomisk utveckling resulterar i arbetstillfällen för människor på hemorten, och minskar behovet av ofrivillig geografisk rörlighet.
- J. Eftersom lokala arbetsmarknader är tillgängligare för arbetskraft som tillhör marginella grupper, och i allmänhet för personer inom grupper som socialt är i större behov av stöd, är de särskilt viktiga för social integrering.
- K. Den sociala ekonomin och den tredje sektorn har en väsentlig roll när det gäller att främja den kvalitativa och kvantitativa utvecklingen av den lokala sysselsättningen.
- L. Lokala arbetsmarknader är särskilt viktiga i geografiskt avlägsna eller otillgängliga områden och på öar, som ofta är glesbefolkade, och i fattiga eller mindre gynnade områden där privata investeringar vanligtvis är obetydande och risken för arbetslöshet förhållandevis hög.
- M. Lokala arbetsmarknader existerar och fyller viktiga funktioner också i stadsområden, där man kan hitta några av de svåraste sociala integrationsproblemen.
- N. Lokala och regionala aktörer rapporterar ofta om ett visst passivt motstånd eller brist på intresse och i vissa fall klart ointresse hos de politiker som är ansvariga för sysselsättningspolitiken på central nivå.
- O. Lokala arbetsmarknader är särskilt viktiga när det gäller att utveckla arbetsmarknaderna i kandidatländerna, där lokala och regionala sysselsättningsproblem har blivit mycket allvarliga under övergångsperioden.
- P. Mot bakgrund av dessa skäl, men särskilt mot bakgrund av deras förmåga att skapa stabila och kvalitativa arbetstillfällen, är lokala arbetsmarknader av avgörande betydelse för den europeiska sysselsättningsstrategin.
- 1. Europaparlamentet välkomnar kommissionens meddelande, som betonar hur viktiga de ofta försummade lokala arbetsmarknaderna är, både för den europeiska sysselsättningsstrategin och för den allmänna sociala sammanhållningen.

2. Europaparlamentet betonar behovet av integration av arbetsmarknadernas olika nivåer och pekar på behovet av en ”bottom-up”-process i den europeiska sysselsättningsstrategin, så att den kunskap och det engagemang som finns på lokal och regional nivå kan komplettera och förbättra den nuvarande politiska processen och förverkliga den typ av cirkelmodell som beskrivs i kommissionens vitbok om styrelseformerna.
3. Europaparlamentet betonar att det måste finnas en organisk koppling mellan de nationella och lokala handlingsplanerna för sysselsättning, i form av nära förbindelser mellan och kompletterande roller för de olika nationella, regionala och lokala myndigheterna, i synnerhet när själva programmen skall utarbetas, och att detta skall ske genom partnerskap och inblandning av aktörer på samtliga nivåer inom institutioner, samhälle, näringsliv, fackföreningar och organisationer.
4. Europaparlamentet är övertygat om att de nationella parlamenten, och, där det är lämpligt, de regionala parlamenten, bör ha huvudansvaret för att integrera europeiska sysselsättningsprocesser enligt ”top-down”-modellen och regionala sysselsättningsprocesser enligt ”bottom-up”-modellen på ett sådant sätt att politiska åtaganden och budgettilldelningar samordnas i tillräcklig utsträckning.
5. Europaparlamentet betonar offentliga myndigheters mycket viktiga ansvar att initiera lokala sysselsättningstrategier som, i nära samarbete och genom olika former av partnerskap med lokala företagare, fackföreningar, icke- statliga organisationer och andra berörda lokala och regionala aktörer samt det civila samhället, förbättrar och ökar effektiviteten och samordningen mellan gemenskapens politik och instrument på sysselsättningsområdet och förväntar sig att dessa införlivas i en mer omfattande strategi för en hållbar utveckling.
6. Europaparlamentet påpekar att den sociala ekonomin och den tredje sektorn har en aktiv roll att spela för de lokala arbetsmarknaderna och för att utveckla den lokala drivkraften i fråga om social integrering, företagsamhet, ekonomisk verksamhet (i synnerhet inom tjänstesektorn), och betonar att detta faktum måste tas i beaktande inom de lokala, regionala och nationella sysselsättningsstrategierna.
7. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att vidta åtgärder för att främja den kvinnliga företagsamheten och stödja kvinnoorganisationerna och kvinnokooperativen på lokal nivå.
8. Europaparlamentet betonar särskilt vikten av lokalt självstyre eftersom det är den första instans som har en demokratiskt vald förvaltning och följaktligen är det organ som står närmast medborgarna och kan spela en betydelsefull roll när det gäller att skapa samverkan mellan alla lokala, offentliga och privata parter i syfte att främja sysselsättningen.
9. Europaparlamentet välkomnar utarbetandet av lokala handlingsplaner för sysselsättning och skapande av arbetstillfällen i nära samarbete med regionala och nationella arbetsmarknadsmyndigheter.
10. Europaparlamentet anser att det i de lokala myndigheternas handlingsplaner måste finnas ett särskilt avsnitt om jämställdhet mellan kvinnor och män, som innehåller åtgärder för att främja utbytet av erfarenheter, för att öka företagets kunskaper och få dem att vidta

åtgärder som minskar kvinnornas underrepresentation på samtliga nivåer och som leder till att det skapas fler arbetstillfällen för kvinnor, för att främja att företag grundas och leds av kvinnor.

11. Europaparlamentet betonar att de nationella handlingsplanerna för sysselsättningen bör innehålla en redogörelse över de handlingsplaner som utarbetas regionalt och lokalt.
12. Europaparlamentet välkomnar inrättandet av lokala center för arbetsmarknadstjänster och tillfälliga stödstrukturer, t.ex. lokala utvecklingsorgan och lokala center för övervakning av sysselsättningen, samt arbetsskapande program, som också skulle kunna ge information och utbildning i fråga om olika stödprogram på europeisk, nationell och regional nivå samt bistå vid ansökan om bidrag.
13. Europaparlamentet begär att de lokala sysselsättningsstrategierna utvecklas till en integrerad samling av åtgärder och handlingsplaner genom vilka man kan analysera resurserna och behoven, identifiera eventuella aktörer och samordna deras verksamhet och tillhandahålla utbildning och information. Europaparlamentet anser också att det är nödvändigt att involvera myndigheterna på samtliga nivåer, ta varje tillfälle i akt för att uppnå sammanhållning och demokratiskt deltagande, exempelvis genom utbyte av god praxis.
14. Europaparlamentet betonar vikten av territoriella sysselsättningspakter för lokal och regional utveckling, som kombinerar lokala sammanslutningar i nätverkssamverkan och möjliggör gemensamma ansträngningar. Europaparlamentet pekar särskilt på behovet av tillhandahållande av riskkapital från källor som respekterar behovet av lokalt självstyre och kontroll, och pekar även på behovet av åtgärder som avser att underlätta de lokala företagens tillgång till lån, i synnerhet för små företag och mikroföretag.
15. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att vidta ytterligare åtgärder, som kan främja utbytet mellan lokala och regionala aktörer i hela Europa i fråga om goda erfarenheter på det lokala planet för att öka sysselsättningen.
16. Europaparlamentet betonar, i tillämpliga fall, vikten av sysselsättningspakter mellan arbetsmarknadens parter i företag, som även omfattas av sysselsättningsgarantier.
17. Europaparlamentet påminner om vikten av program för livslångt lärande för lokala sysselsättningsmål och pekar på behovet av tydliga beslut om hur den nödvändiga ökningen av utbildningsbehoven skall finansieras. Europaparlamentet pekar även på behovet av kvantitativa och kvalitativa riktmärken för lägsta kostnad för tjänster i fråga om grundutbildning och grundläggande yrkesutbildning. Europaparlamentet föreslår ett nära samarbete med lokala utbildningsinstitutioner.
18. Europaparlamentet betonar vikten av att de lokala tjänstemännen och samtliga lokala aktörer (arbetsmarknadens parter, företag, jämställdhetsorgan, den tredje sektorn, frivilligorganisationer etc.) utbildas och informeras i fråga om sysselsättningsstrategi och politik för lika möjligheter så att man på ett effektivt sätt kan utarbeta och genomföra de lokala handlingsplanerna som skall främja sysselsättningen bland kvinnor och göra det möjligt att förena och yrkes- och familjeliv.
19. Europaparlamentet välkomnar att kommissionens meddelande uppmärksammar

främjandet av sysselsättning på lokal nivå för kvinnor och jämställdhet mellan kvinnor och män, kvaliteten på tjänsterna inom det lokala självstyret och de offentliga organen samt förenandet av yrkes- och familjeliv, och understryker särskilt vikten av barnomsorg av god kvalitet och principen om könsneutrala löneavtal som garanterar lika lön för lika arbete.

20. Europaparlamentet påminner om att frågan om sysselsättning för de grupper som i allmänhet är mer socialt sårbara (funktionshindrade, marginaliserade personer, äldre personer utan arbete eller pension, etc.) kräver särskild uppmärksamhet.
21. Europaparlamentet bekräftar att struktur- och socialfonderna, liksom gemenskapsinitiativen och gemenskapsprogrammen (i synnerhet de som avser utbildning, exempelvis Leonardo), ger ett viktigt stöd till lokala och regionala sysselsättningsprojekt, men pekar både på behovet av att stödja planering på lång sikt och fortlöpande utvecklingsprocesser, samt på behovet av att förenkla ansökningsförfaranden och bestämmelser för projektadministration.
22. Europaparlamentet är medvetet om att organisationen av och företrädarna för arbetsmarknadens parter vanligtvis är svagare på lokal nivå. Europaparlamentet betonar därför att det krävs särskilda åtgärder för att stärka deltagandet i lokala partnerskap och i den lokala sociala dialogen. Europaparlamentet betonar att man i ökad utsträckning bör främja lokala och regionala partnerskap med samtliga berörda aktörer och uppmanar till regelbunden kartläggning på det nationella planet av i vilken utsträckning sådana partnerskap bildas.
23. Europaparlamentet är fullständigt medvetet om risken att decentraliserade sysselsättningsstrategier kan resultera i en ojämn utveckling mellan lokala regioner. Europaparlamentet insisterar därför på särskilda åtgärder för att stärka den interregionala och sociala sammanhållningen.
24. Europaparlamentet uppmärksammar det senaste gemensamma beslutet att förstärka stimulansåtgärderna för att förbättra lokala sysselsättningsstrategier och efterlyser här konkreta handlingsplaner och förslag. Europaparlamentet välkomnar kommissionens förklaring om att nyskapande åtgärder i enlighet med artikel 6 i förordningen om den europeiska socialfonden är av stor betydelse för den europeiska sysselsättningsstrategin på lokal nivå, samt kommissionens löfte om att hålla Europaparlamentet informerat om de valda prioriteringarna.
25. Europaparlamentet kritiserar än en gång kommissionen för att de tidigare varit ovilliga att genomföra budgetpost B-503 "Lokala åtgärder för sysselsättningen", som 2000 uppvisade en mycket dålig genomförandegrad till följd av en otillräcklig informationspolitik.
26. Europaparlamentet välkomnar att man under 2002-2003 inom ramen för innovativa åtgärder i enlighet med artikel 6 i förordningen om den europeiska socialfonden vid varje tillfälle prioriterar utvecklingen av lokala sysselsättningsstrategier med 40 miljoner euro. Europaparlamentet beklagar emellertid att stöd uteslutande skall ges till rent nationella projektpartnerskap och inte till några transnationella. Europaparlamentet önskar emellertid att det även efter 2003 satsas en del av de finansiella resurser som anslagits i enlighet med artikel 6 på att främja den lokala sysselsättningspolitiken.

27. Europaparlamentet stöder kommissionens förslag att anordna ett forum för lokal utveckling under 2003 där samtliga berörda aktörer deltar. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att undersöka om det vore önskvärt att anordna ett sådant forum varje år.
28. Europaparlamentet påminner kommissionen om att den lokala aspekten i fråga om sysselsättningsstrategin är lika viktig för kandidatländerna som för de nuvarande medlemsstaterna, samt pekar på att det är särskilt viktigt med ett horisontellt gränsöverskridande partnerskap mellan öst och väst för sysselsättning och ekonomisk utveckling.
29. Europaparlamentet konstaterar att kommissionen i detta meddelande ägnar alltför litet uppmärksamhet åt de särskilda problem som vissa grupper av kvinnor har - särskilt invandrarkvinnor, asylsökande, politiska flyktingar - och uppmanar kommissionen att utarbeta en mer specifik politik för dessa grupper.
30. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att stärka samrådet med Regionkommittén och Sociala och ekonomiska kommittén för gemensamma åtgärder för att förbättra och demokratisera den europeiska sysselsättningsprocessen.
31. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen, rådet, medlemsstaternas regeringar och parlament och till arbetsmarknadens parter.

MOTIVERING

Kommissionens uppmärksammade meddelande från förra året, ”Agera lokalt för sysselsättningen”, har nu följts upp av meddelandet ”Stärka den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin”.

Kommissionen skriver där:

”Den europeiska sysselsättningsstrategin har hittills främst genomförts genom insatser på europeisk och nationell nivå. Medvetenheten har dock ökat om att de mål för ökad sysselsättning som EU har fastställt inte kan uppnås utan ett större deltagande på regional och lokal nivå.” (s. 5)

Man konstaterar sedan att den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin har fått ökad uppmärksamhet på senare år. Kommissionen hänvisar till riktlinjerna för sysselsättning 2001 och särskilt till punkt 11, där det står:

*”Medlemsstaterna skall göra följande: [...] I förekommande fall beakta aspekter som rör den regionala utvecklingen i sin övergripande sysselsättningspolitik: [...] **Uppmuntra lokala och regionala myndigheter att utveckla sysselsättningsstrategier** så att man fullt ut kan utnyttja de möjligheter som erbjuds genom att arbetstillfällen skapas på lokal nivå samt i detta avseende främja partnerskap med alla berörda aktörer, inbegripet företrädare för det civila samhället.”*

Det är ingen hemlighet att många har kritiserat den europeiska sysselsättningsstrategin för att vara ineffektiv och oförmögen att mobilisera aktörer och beslutsfattare på regional och lokal nivå i medlemsländerna. Nu när ekonomin och sysselsättningen har stagnerat kan den kritiken komma att tillta. Därför är det extra välkommet att kommissionen på detta sätt försöker förstärka sysselsättningsstrategin genom att koppla den till de regionala och lokala nivåerna, där sysselsättningen är mindre konjunkturkänslig.

Vad är lokalt och vad är regionalt?

Vissa medlemsstater är federala stater, vars delstater ofta kallas för ”regioner”. I ekonomisk, social och kulturell bemärkelse liknar de dock EU:s mindre nationalstater. Detta skapar en begreppsförvirring som kan vara svår att hantera. I detta betänkande använder jag uttrycket ”region” för att beteckna en nivå mellan det lokala och det ”nationella”, och med ”nation” syftar jag då på en nationalstat (t.ex. Finland eller Nederländerna) eller en federal delstat (som Katalonien eller Bayern).

Den ”lokala dimensionen” eller den ”lokala marknaden”?

Det är lite oklart vad kommissionen egentligen menar med ”den lokala dimensionen”. I meddelandet tolkas den på två sätt. Dels anser man att ”det lokala” är detsamma som rurala och marginaliserade områden som har svårt att följa med i utvecklingen och som behöver särskilda regionala och lokala stöd- och utvecklingsprogram. Dels talar man om ”det lokala” som den nivå i en sammanhängande nationell arbetsmarknad där alla konkreta arbetsuppgifter utförs (alla arbeten är på sätt och vis lokala). Man kan säga att det första synsättet är för snävt, och att det andra synsättet är så omfattande att man inte förstår vad som egentligen utmärker

”den lokala dimensionen”.

I de europeiska sysselsättningsriktlinjerna förekommer begreppet ”lokala arbetsmarknader” (punkt 11, fjärde strecksatsen), som med fördel kan användas för att belysa vad den lokala dimensionen kan innebära. Arbetsmarknadssystemet är vertikalt strukturerat och man kan skilja mellan lokala, regionala och nationella nivåer. En lokal arbetsmarknad består av lokala arbetsinsatser som utnyttjas lokalt. Den omfattar alla som arbetar med dagliga försörjningstjänster, d.v.s. vård, omsorg, socialtjänst, lokaltrafik, förvaltning, tekniska tjänster, skola, kultur, hantverk, dagligvaruhandel och viss varuproduktion, etc. I medlemsländerna kan de lokala arbetsmarknaderna i denna bemärkelse antas stå för så mycket som en tredjedel av den totala sysselsättningen.

Denna lokala arbetsmarknad är numera mer eller mindre integrerad med regionala, nationella och internationella marknader. Många av dem som utnyttjar lokala tjänster och varor är själva anställda på arbetsplatser som tillverkar varor och tillhandahåller tjänster för export till andra orter, regioner och nationer. Vissa lokalsamhällen är ytterst beroende av företag som egentligen tillhör en nationell eller internationell ekonomi. Men dessa större företag är omvänt också mycket beroende av den lokala arbetsmarknad som svarar för ”markservicen” och de anställdas vardagsbehov. Inte minst betyder den lokala marknaden mycket för uppkomsten av nya småföretag, och det är välkänt att det finns lokalsamhällen och regioner där nyföretagandet har särskilt goda villkor.

Tre typer av lokala sysselsättningsproblem

- I. Det finns runt om i Europa små lokalsamhällen som stagnerar. Unga människor flyttar därifrån och den äldre befolkningen blir alltmer beroende av bidrag från staten, från t.ex. försäkrings- och pensionssystemen. Ofta drabbas hela regioner av detta mönster på ett sätt som är socialt och politiskt oacceptabelt. Frågan är vilken roll som lokala sysselsättningsstrategier kan spela på dessa ”autonoma” lokala marknader?
- II. Det finns andra lokala orter och regioner där sysselsättningen domineras av någon enstaka arbetsplats eller några få stora arbetsplatser, som är en del av den nationella eller internationella ekonomin. När dessa nyckelföretag läggs ner eller flyttas innebär det ofta dramatiska svårigheter för den ort och den lokala arbetsmarknad som de lämnar. På mindre orter kan det äventyra hela lokalsamhällets framtid, men även på större orter och i urbana regioner kan det leda till att den lokala arbetsmarknaden rasar samman, särskilt eftersom kriser och omstruktureringar i företag ofta kommer samtidigt och orsakar ett slags ”serie-chocker”. Frågan är hur man kan använda sig av de lokala sysselsättningsstrategierna för att hantera dessa situationer som är typiska för de ”dominerade” lokala marknaderna?
- III. I storstäder och helt urbaniserade regioner är arbetsmarknaden mångsidig och mer integrerad. Rörligheten mellan lokala och övriga arbetsmarknader är större och behovet av en lokal dimension i sysselsättningspolitiken framträder inte lika tydligt eller som ett specifikt problem. Det utvecklas t.ex. socialt segregerade stadsdelar med en egen lokal arbetsmarknadssituation präglad av låga löner, otrygga anställningsförhållanden, svartjobb och hög arbetslöshet. I socialt privilegierade stadsdelar är förhållandet det omvända. Hur skall en lokal sysselsättningsstrategi hantera de problem som uppkommer i de

”integrerade” lokala arbetsmarknaderna?

De lokala arbetsmarknaderna kan således vara mycket olika, men har ändå många gemensamma särdrag. De domineras av tjänsteproduktion och kvinnoarbete, de är en viktig del av det lokala vardagslivet och de är mer tillgängliga för dem som har en marginell position på arbetsmarknaden, d.v.s. ungdomar, äldre, deltidsarbetande kvinnor o.s.v. I många lokalsamhällen finns familjemönster som innebär att man kombinerar självständigt jordbruksarbete med visstidsanställning på den lokala arbetsmarknaden eller att en av makarna arbetar på en lokal arbetsplats och den andra i ett nationellt företag på orten.

Den lokala arbetsmarknaden är i allmänhet stabilare och mindre konjunkturkänslig än de nationella och internationella arbetsmarknaderna. Den spelar därför en särskild roll i ekonomiska kristider.

Dessa särskilda kännetecken är tydliga när det gäller samhällen på landsbygden, där de nationella och internationella företagen är få och ofta fysiskt och socialt avgränsade. De är mindre tydliga men lika betydelsefulla i större samhällen och städer, där lokalsamhället inte syns lika väl, men där det finns och spelar stor roll också för ekonomin och sysselsättningen som helhet.

Lokala sysselsättningsstrategier

När man talar om lokala arbetsmarknader och lokala sysselsättningsstrategier bör man ta hänsyn till ovanstående skillnader. De olika lokala arbetsmarknaderna har, åtminstone delvis, olika förutsättningar, där problem och möjligheter varierar.

Detta betyder i sin tur att strategierna måste vara lokalt utvecklade och förankrade. Det är positivt om de knyter an till de allmänna mål och riktlinjer som finns formulerade i den europeiska sysselsättningsstrategin, men de måste utformas efter de konkreta förhållanden som gäller i fråga om den lokala situationen.

Först gäller det att identifiera de viktigaste aktörerna, d.v.s. de offentliga myndigheterna, de privata arbetsgivarna, de anställda och deras organisationer, och inte minst de arbetslösa, samt deras behov och intressen.

Ofta löper utvecklingen parallellt i många lokalområden inom en större region. Här behövs strategier för samordnad regional mobilisering med utgångspunkt i de konkreta förutsättningar som finns. Även om man inte skall glömma betydelsen av enskilda entreprenörer är lokala partnerskap och territoriella samarbetspakter ofta nödvändiga förutsättningar för omställning och utveckling.

Den europeiska arbetsmarknadspolitikens uppgift bör vara att stödja sådana lokala initiativ och att i möjligaste mån bidra till att skapa hållbara utvecklingsvillkor på lång sikt. Många resurser kan lokalsamhällena själva mobilisera, men det finns sådant som måste tillföras utifrån, som riskkapital, utbildningsmöjligheter och sociala välfärdstjänster, som är nödvändiga för att förhindra att ungdomar flyttar från området.

I lokalsamhällen där ett eller flera storföretag har avgörande betydelse för utvecklingen måste

nationella och europeiska myndigheter reglera vilka skyldigheter som dessa företag har i fråga om den lokala arbetsmarknaden och människorna på orten. Långsiktiga utvecklingsavtal som motverkar spekulativa etableringar och nedläggningar kan vara avgörande för den lokala företagsamheten och för befolkningsutvecklingen.

Sysselsättningspolitiken måste vara en integrerad del av en samlad offentlig politik för utveckling. Arbete, bostad, barnomsorg, skolor, sjukvård, åldringsvård, trafik och övrig lokal infrastruktur är samverkande faktorer. Integrationen av alla dessa områden måste ske inom ramen för den nationella politiska processen. Regeringen och det nationella parlamentet, liksom regionala och lokala politiska instanser måste formulera målen, utarbeta strategierna och mobilisera resurserna.

Den europeiska sysselsättningspolitiken måste därför knytas samman med den nationella politiken på olika nivåer i mycket större utsträckning än vad som skett tidigare. Det nationella parlamentet måste diskutera och ta ansvar för den nationella handlingsplanen, tilldela de resurser som krävs och sedan administrera den i demokratiskt samspel med de regionala och lokala nivåer där riksdagsledamöterna har sin politiska bas.

De europeiska riktlinjerna som kommer ”uppifrån” och den nationella politiska processens prioriteringar och rekommendationer som kommer ”nerifrån” måste således mötas och vägas samman i den nationella handlingsplanen för sysselsättning. Det motsvarar helt och fullt det resonemang som utvecklas i kommissionens vitbok, där det i avsnittet om subsidiaritet talas om *”med en cirkelmodell, som bygger på respons, nätverk och bred delaktighet - från beredning till tillämpning - på alla nivåer”*. Det som kommissionen i sin tidigare rapport kallade *”the bottom-up approach”* måste alltså kombineras med den *”top-down approach”* som hittills dominerat, så att man mobiliserar de lokala resurserna för en utveckling som inte bara är lokal utan också är förbunden med den nationella och europeiska utvecklingen.

EU har också en särskilt viktig roll när det gäller att stödja kandidatländernas lokala och regionala sysselsättningspolitik. Man bör särskilt uppmuntra transnationella horisontella partnerskap som kan kombinera arbetsförmedling med jobbskapande samarbetsprojekt och lokal/regional ekonomisk utveckling. I dessa länder kan det ta lång tid att utveckla en effektiv arbetsmarknad. Man bör därför utveckla stödformer som tillåter en långsiktig planering.

23 april 2002

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR KVINNORS RÄTTIGHETER OCH JÄMSTÄLLDHETSFRÅGOR

till utskottet för sysselsättning och socialfrågor

över meddelandet från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Stärka den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin
(KOM(2001) 629 – C5-0076/2002 – 2002/2034(COS))

Föredragande: Regina Bastos

ÄRENDETS GÅNG

Vid utskottssammanträdet den 22 januari 2002 utsåg utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor Regina Bastos till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 27 mars och 18 april 2002 behandlade utskottet förslaget till yttrande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet enhälligt nedanstående slutsatser.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: Anna Karamanou (ordförande), Marianne Eriksson, Jillian Evans och Olga Zrihen Zaari (vice ordförande), Regina Bastos (föredragande), Lone Dybkjær, Fiorella Ghilardotti, Koldo Gorostiaga Atxalandabaso, Lissy Gröner, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Astrid Lulling, Thomas Mann, Christa Prets, Anne E.M. Van Lancker och Joke Swiebel.

KORTFATTAD MOTIVERING

I slutet av 2000 fick Europaparlamentet möjlighet att yttra sig om kommissionens meddelande KOM(2000) 196 om den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin. Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor upprepar parlamentets ståndpunkt i denna fråga och välkomnar att kommissionen i sitt nya meddelande om att stärka den lokala dimensionen i den europeiska sysselsättningsstrategin tar upp den största delen av de aspekter som Europaparlamentet tog upp i sin resolution.

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor stödjer den inställning som kommer till uttryck i det nya meddelandet om den lokala utvecklingen som inte bara behandlar sysselsättning, utan även jämställdhet och andra aspekter såsom den sociala dimensionen, den ekonomiska utvecklingen, innovation och informationssamhället, som kommissionen måste utvärdera för att sedan kunna lägga fram förslag om åtgärder som inom kort kommer att kräva en ny politisk kraft, större medvetenhet och större utbyte av god praxis.

En annan viktig aspekt i meddelandet är konstaterandet att åtgärderna som skall främja jämställdheten är effektivast på lokal nivå, och att det på grund av kvinnornas dubbla roll som både aktörer i och målgrupp för de lokala sysselsättningsstrategierna är nödvändigt att integrera jämställdhetsaspekterna i samtliga decentraliserade politikområden på lokal nivå.

För att kvinnorna verkligen skall kunna inta en nyckelroll i den föreslagna strategin är det mer nödvändigt än någonsin att man vidtar effektivare åtgärder som gör det möjligt att förena privatlivet med yrkeslivet och genast utvecklar strukturer och yrkesmässiga kvalifikationer som är inriktade på kvinnor.

Gemenskapens samtliga finansieringsinstrument (Europeiska socialfonden, olika initiativ – i synnerhet Equal -, Europeiska regionala utvecklingsfonden m.fl.) som används för lokala åtgärder måste ta hänsyn till den mänskliga aspekten och i synnerhet jämställdhetsaspekten. I samband med den kommande utvidgningen kommer detta att kräva att man beviljar större anslag, i synnerhet för Europeiska regionala utvecklingsfonden, om man vill uppnå de mål som i Lissabon sattes upp i fråga om att skapa arbetstillfällen av hög kvalitet, främja den sociala integrationen, lika möjligheter och kunskapssamhället, vilka sedan utmynnade i det delmål som fastställdes av Europeiska rådet i Stockholm, nämligen att sysselsättningsgraden bland kvinnor skall ligga på 57 procent före januari 2005.

Idag krävs större flexibilitet i arbetet än tidigare. Med tanke på att förändringarna i det tekniska samhället sker i ett allt högre tempo och att arbetsmarknaderna inte är enhetliga, måste det på lokal nivå utvecklas nya strategier som tar hänsyn till de lokala särdragen och de nya arbetsformerna såsom distansarbete, hemarbete, deltidsarbete eller frivilligt arbete, som huvudsakligen berör de kvinnor som idag vill kunna förena sin yrkesroll och familjeroll i det moderna samhället. Det skall påpekas att den frivilliga sektorn spelar en viktig roll för kvinnornas sysselsättning på lokal nivå, och därför bör denna sektors mål uppnås och knytas till utvecklandet av den europeiska sysselsättningsstrategin på lokal nivå.

Samordningen mellan den övergripande sysselsättningsstrategin, de nationella handlingsplanerna samt de regionala och lokala utvecklingsinitiativen kräver ett brett deltagande från arbetsmarknadens parter, och i synnerhet kvinnorna, på samtliga områden, och ett fortlöpande informationsutbyte som leder till att erfarenheter utbyts och god praxis

sprids inom hela EU. Dessutom bör lokala och sammanhängande nät inrättas för att utveckla denna lokala dimension av den europeiska sysselsättningsstrategin.

Jämställdhetsperspektivet skall inte bara tillämpas på lokal nivå, även om det skulle är vara mest effektivt. Jämställdhet mellan kvinnor och män måste genomföras på samtliga nivåer av den europeiska sysselsättningsstrategin, det vill säga såväl i regionala och lokala partnerskap som i territoriella sysselsättningspakter. Genom att icke-statliga kvinnoorganisationer anlitas på de olika nivåerna kan man kontrollera och garantera genomförandet av jämställdhet, som för närvarande är en förutsättning för den avsevärda kvalitativa förbättring som krävs för att förbättra kvinnornas situation i det moderna samhället och i framtiden, då jämställdhet övergår från den offentliga sektorn till den privata sektorn och då ett genuskontrakt kommer att krävas mellan kvinnor och män när det gäller sysselsättning och social trygghet.

SLUTSATSER

Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhetsfrågor uppmanar utskottet för sysselsättning och socialfrågor att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt resolutionsförslag:

1. Europaparlamentet påpekar att den lokala utvecklingen av den europeiska sysselsättningsstrategin är av grundläggande betydelse eftersom det är den nivå som visat sig vara mest effektivt för att skapa sysselsättning; Europaparlamentet menar att projektet emellertid är mycket omfattande och avser livskvalitet, solidaritet mellan grannar m.m., och att en i praktiken genomförd jämställdhet mellan kvinnor och män är en prioritet.
2. Europaparlamentet anser att det för att kvinnorna skall kunna dra största möjliga nytta av de lokala sysselsättningsstrategierna måste ordnas så, att föräldrar av bägge könen kan förena sitt yrkesmässiga ansvar och familjeansvar, och anser att man därför måste intensifiera arbetet för att skapa hjälpinrättningar för äldre och för småbarn, som är ekonomiskt tillgängliga och håller god kvalitet, såsom daghem och ålderdomshem, göra arbetet flexiblare (deltid, distansarbete och andra lösningar) och möjliggöra tillträde till högre utbildningar (informations- och kommunikationsteknik m. m.), och kvalitativa arbetstillfällen.
3. Europaparlamentet anser att det i de lokala myndigheternas handlingsplaner måste finnas ett särskilt avsnitt om jämställdhet mellan kvinnor och män, som innehåller åtgärder för att främja utbytet av erfarenheter, för att öka företagets kunskaper och få dem att vidta åtgärder som minskar kvinnornas underrepresentation på samtliga nivåer och som leder till att det skapas fler arbetstillfällen för kvinnor, för att främja att företag grundas och leds av kvinnor, samt för att informera kvinnorna om hur de skall göra för att komma in på eller tillbaka på arbetsmarknader med nya anställningsmöjligheter, med en analys av villkoren inom de olika sektorerna. Europaparlamentet anser att dessa åtgärder måste ta hänsyn till skattemässiga aspekter, social trygghet och flexibilitet i fråga om arbetstiderna, och uppmanar därför medlemsstaterna att se till att gemenskapsdirektiven genomförs på ett korrekt sätt.
4. Europaparlamentet anser att de nationella handlingsplanerna och de lokala

handlingsplanerna måste slås ihop på ett sådant sätt som främjar sysselsättningen bland kvinnor och de åtgärder som vidtas för att skapa en balans mellan familje- och yrkeslivet. Europaparlamentet anser också att de nationella handlingsplanerna och de lokala handlingsplanerna tydligt måste ange i vilken grad de lokala myndigheterna skall delta i fråga om jämställdheten och vilken roll de skall ha, liksom möjligheten att engagera samtliga lokala aktörer i dessa frågor. Europaparlamentet anser att detta även bör införas i de lokala utvecklings- och sysselsättningsinitiativen så att den kan bidra till målen om en bättre planering av de åtgärder som vidtas lokalt.

5. Europaparlamentet anser att initiativen och avtalen om yrkesutbildning på lokal nivå inom ramen för partnerskapet bör syfta till att stärka utbildningen på yrkesområden där kvinnor är underrepresenterade och att prioritera kvinnornas tillgång till informations- och kommunikationstekniken liksom de nya inlärningssätten.
6. Europaparlamentet betonar vikten av att de lokala tjänstemännen och samtliga lokala aktörer (arbetsmarknadens parter, företag, jämställdhetsorgan, den tredje sektorn, frivilligorganisationer etc.) utbildas och informeras i fråga om sysselsättningsstrategi och politik för lika möjligheter så att man på ett effektivt sätt kan utarbeta och genomföra de lokala handlingsplanerna som skall främja sysselsättningen bland kvinnor och göra det möjligt att förena och yrkes- och familjeliv. Europaparlamentet föreslår att de lokala myndigheterna enligt idén om integrering av jämställdhetsaspekter regelbundet anordnar konferenser för regioner och städer, och på samtliga nivåer upprättar en samordningsenhet som skall se till att de åtgärder som vidtas inom ramen för de olika lokala handlingsplanerna utgör komplement.
7. Europaparlamentet anser att den sociala ekonomin, även om den inte bara omfattar den lokala utvecklingen av den europeiska sysselsättningsstrategin, spelar en viktig roll för skapandet av arbetstillfällen för kvinnor på lokal nivå. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att vidta åtgärder för att främja den kvinnliga företagsamheten och stödja kvinnoorganisationerna och kvinnokooperativen på lokal nivå.
8. Europaparlamentet anser att de lokala sysselsättningsorganen har en viktig roll i arbetet med att decentralisera den europeiska sysselsättningsstrategin med tanke på deras närhet och förståelse för den lokala sysselsättningens särdrag. Europaparlamentet uppmanar därför medlemsstaterna att inom ramen för deras befogenheter ålägga sysselsättningsorganen att utarbeta och genomföra planer för att främja sysselsättningen av kvinnor.
9. Europaparlamentet konstaterar att kommissionen i detta meddelande ägnar alltför litet uppmärksamhet åt de särskilda problem som vissa grupper av kvinnor har - särskilt invandrarkvinnor, asylsökande, politiska flyktingar - och uppmanar kommissionen att utarbeta en mer specifik politik för dessa grupper.
10. Europaparlamentet anser, med tanke på den europeiska sysselsättningsstrategins jämställdhetsmål, att de medel som avsatts för strategin inom Europeiska socialfonden (2000-2006) är otillräckliga. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att införa en särskild budgetpost för särskilda åtgärder som vidtas inom ramen för Europeiska socialfonden (2000-2006) och som avser främjandet av jämställdhet vid skapandet av nya arbetstillfällen på lokal nivå, och att höja anslagen för detta ändamål.